

Consorci de Salut i
Social de Catalunya

Salut, sexe i gènere: implicacions per a l'atenció sanitària

Sexe i gènere en salut mental, què veiem i què se'ns escapa a la pràctica clínica

22 de gener 2026

Gemma Parramon Puig

Psiquiatra

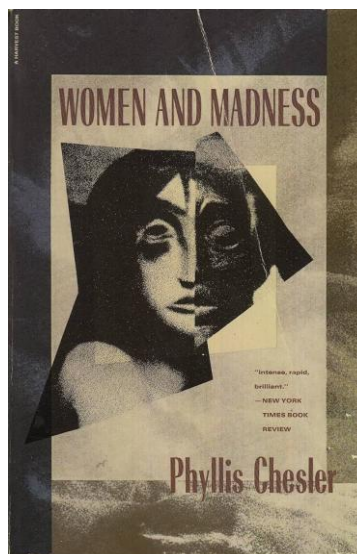
histeria

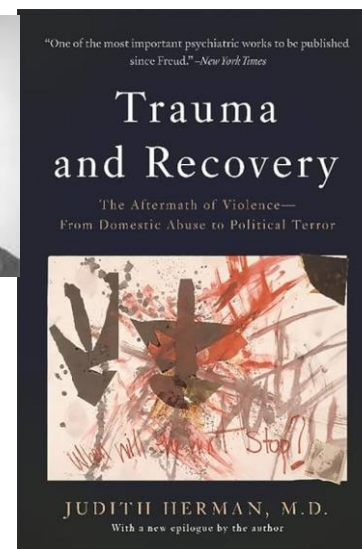
1903
Helen Thompson
Woolley

1914
Leta Hollingworth

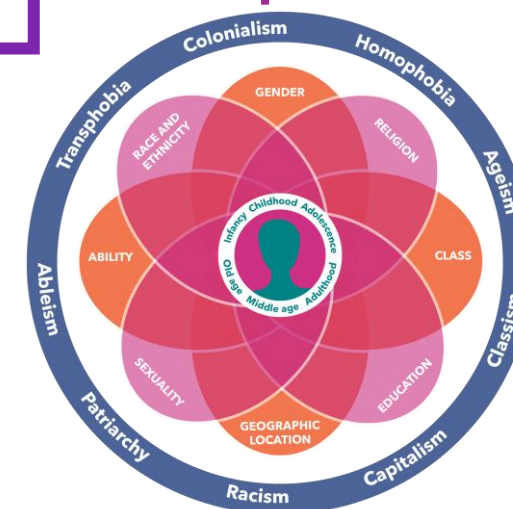
Años 70
Phyllis Chesler

Anys 80-90
Recerca
epidemiològica
Judith Herman

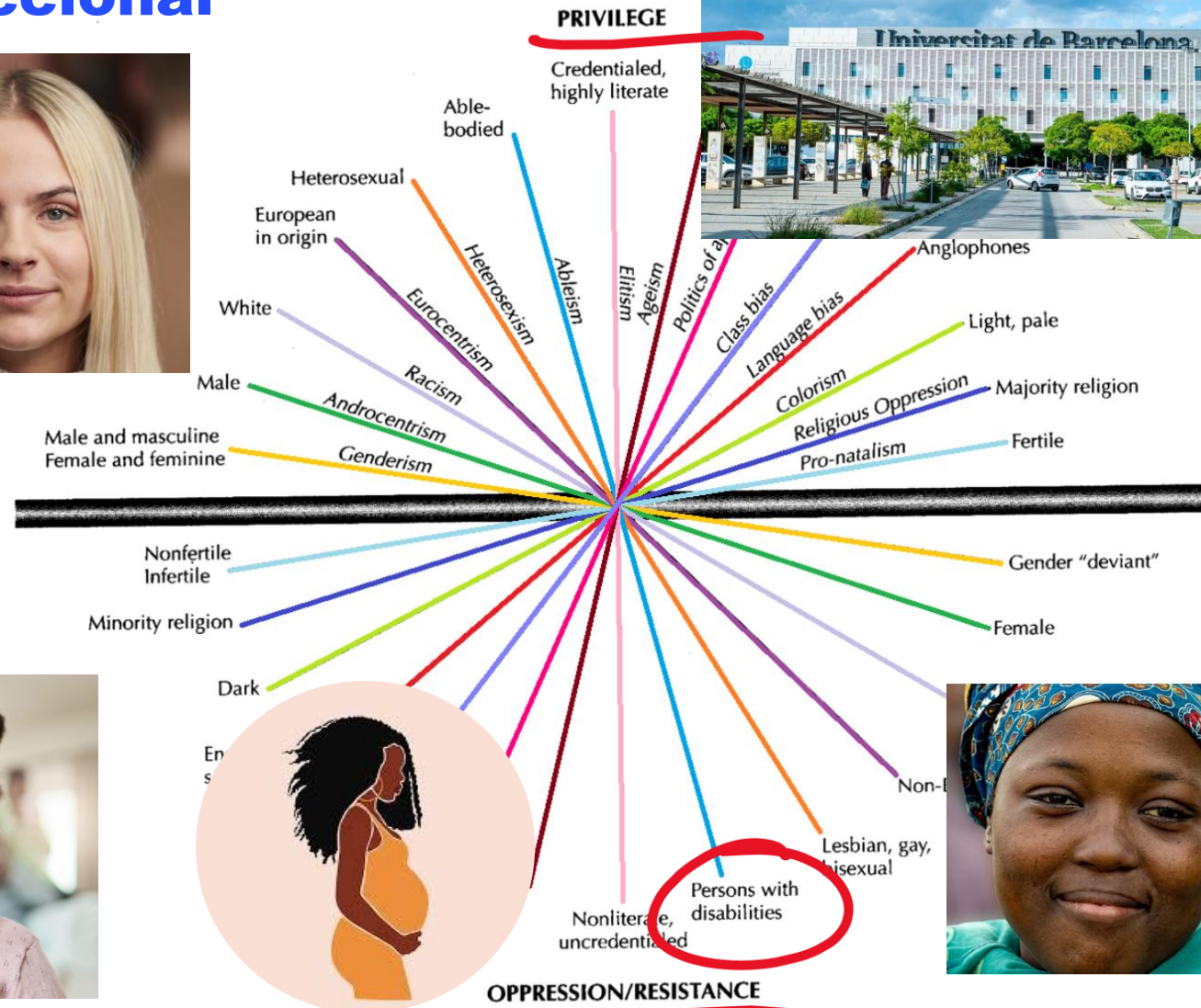
1990
Perspectiva
interseccional
Kimberlé
Crenshaw

A map of Spain with its autonomous communities outlined. Madrid is highlighted in red, indicating its location in the center of the country. An inset map shows the Canary Islands.

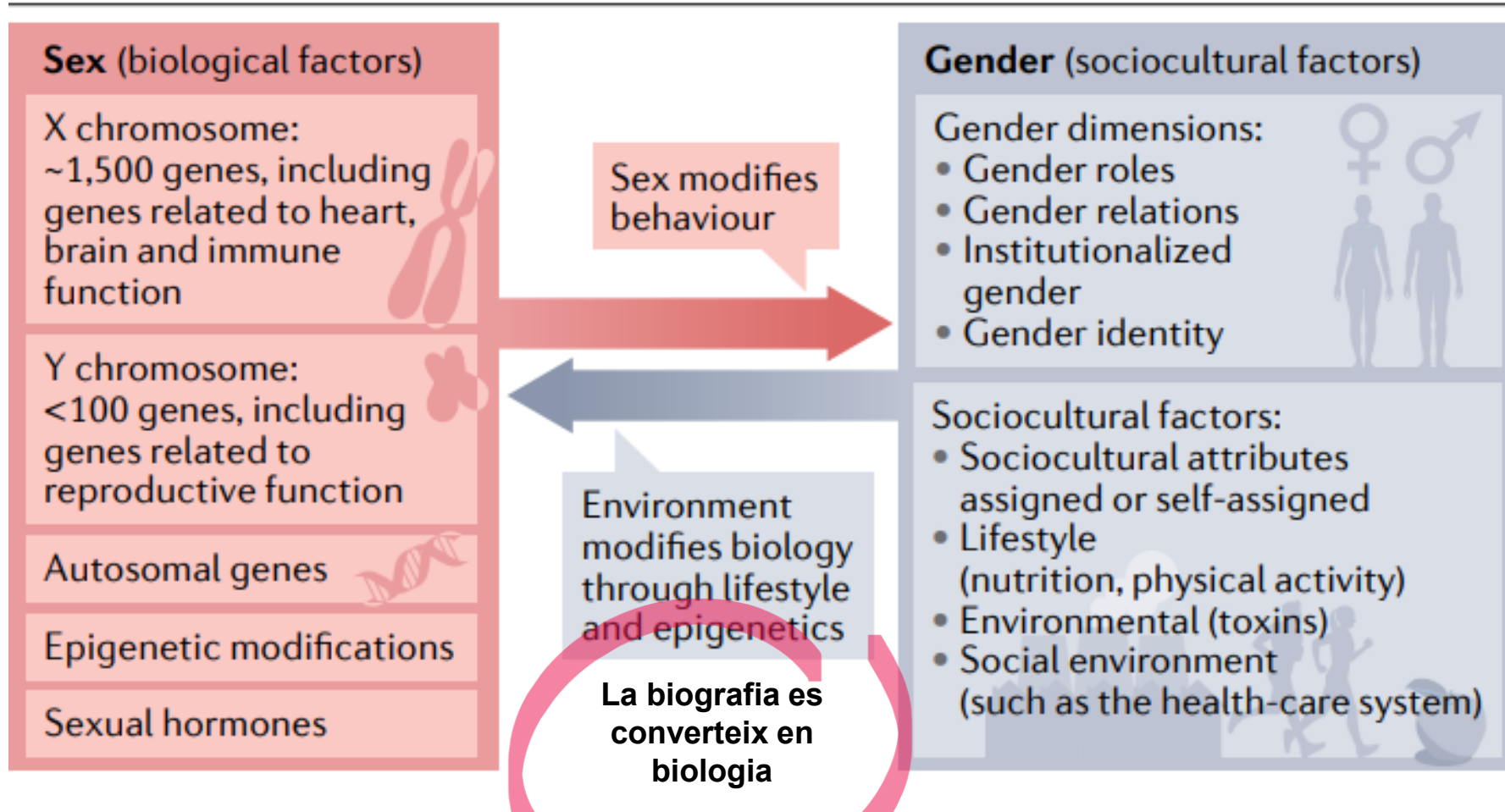

A diagram of a virus particle. It consists of a spherical protein coat (capsid) made of many subunits, shown in blue. Inside the capsid is the genetic material (nucleic acid), shown in red. The entire particle is surrounded by a thin, light blue layer representing the host cell membrane.

Subramaniapillai S, et al. Sex and gender in health research: intersectionality matters. *Front Neuroendocrinol.* 2023

Sexe - Gènere

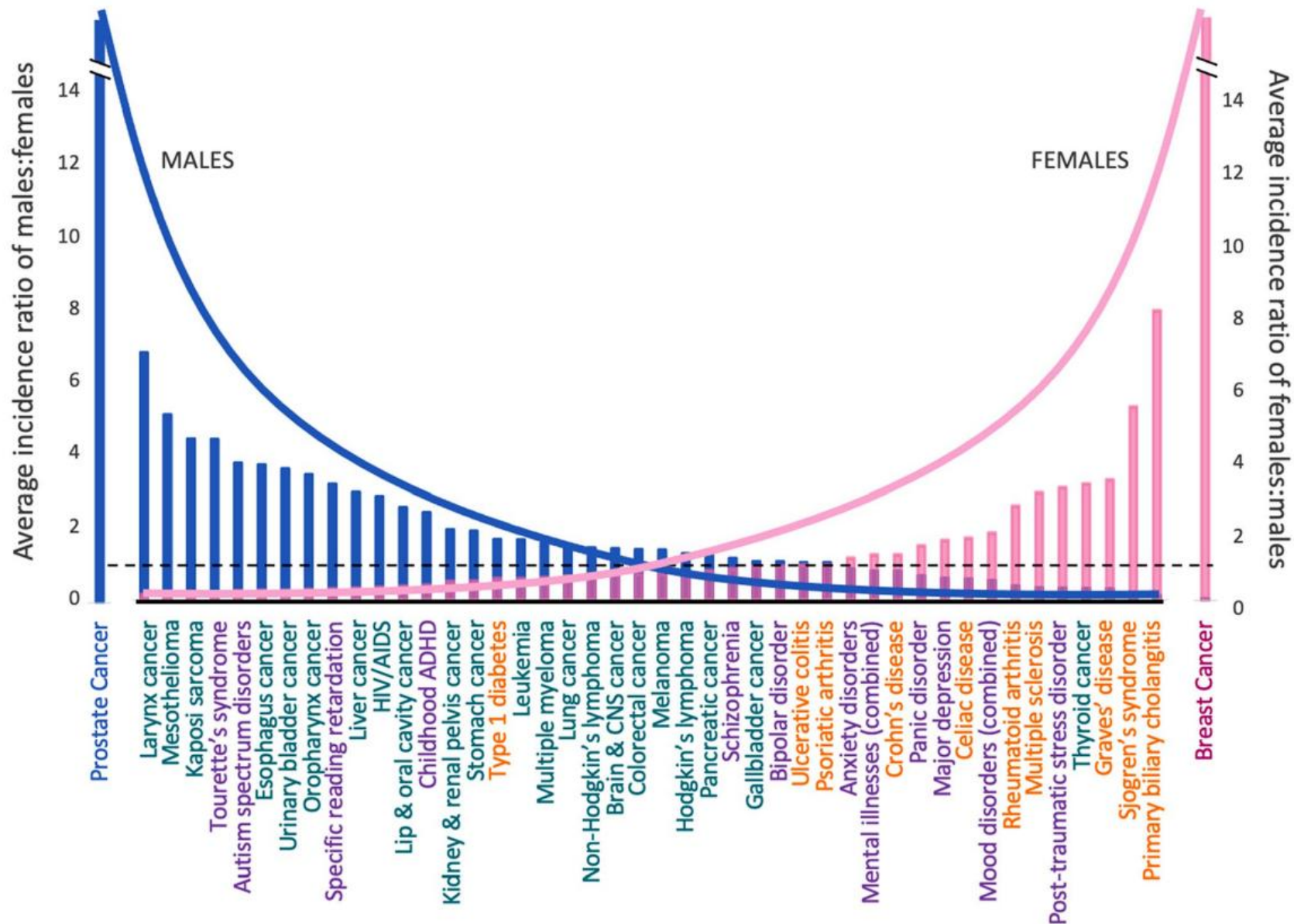

MEDICINA DE GÈNERE

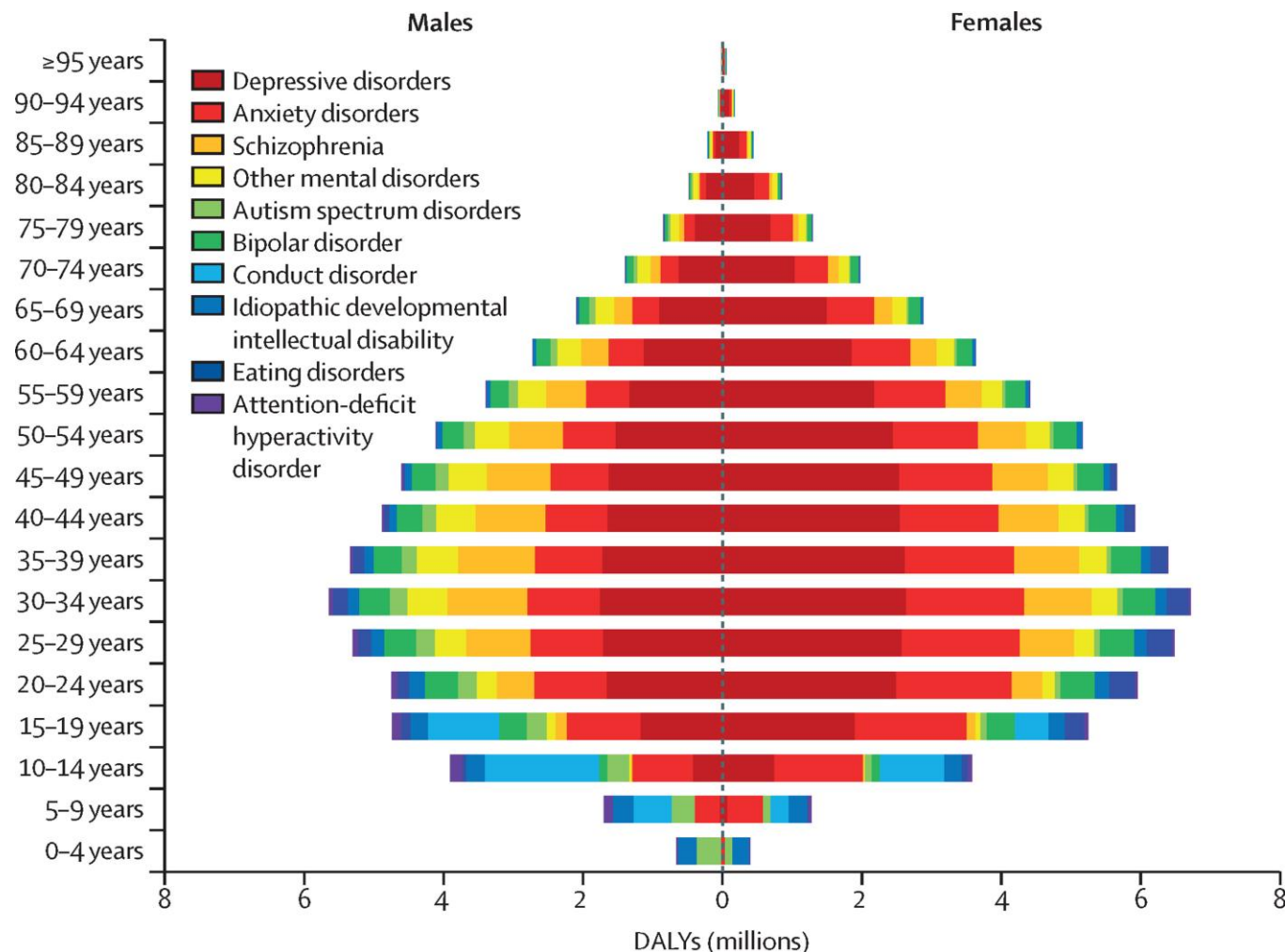
Concepte de sexe i gènere en medicina.

La salut i la malaltia estan influenciades per factors sexuals biològics (gens i hormones) i per factors socioculturals de gènere que interactuen i es modifiquen entre si.

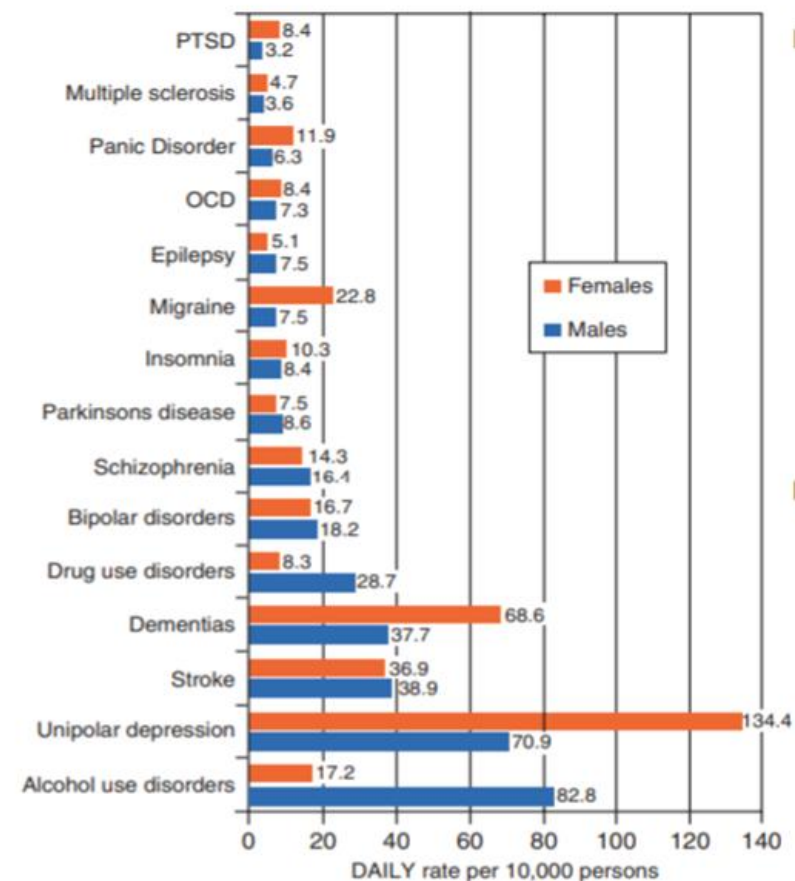
Impacte de les Malalties per Sexe

Trastorn mental segons el sexe

Anys de vida ajustats per discapacitat per trastorn mental, sexe i edat.

GBD 2019 Mental Disorders Collaborators. Global, regional, and national burden of 12 mental disorders in 204 countries and territories, 1990-2019: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019. *Lancet Psychiatry*. 2022 Feb;9(2):137-150. doi: 10.1016/S2215-0366(21)00395-3. Epub 2022 Jan 10. PMID: 35026139; PMCID: PMC8776563.

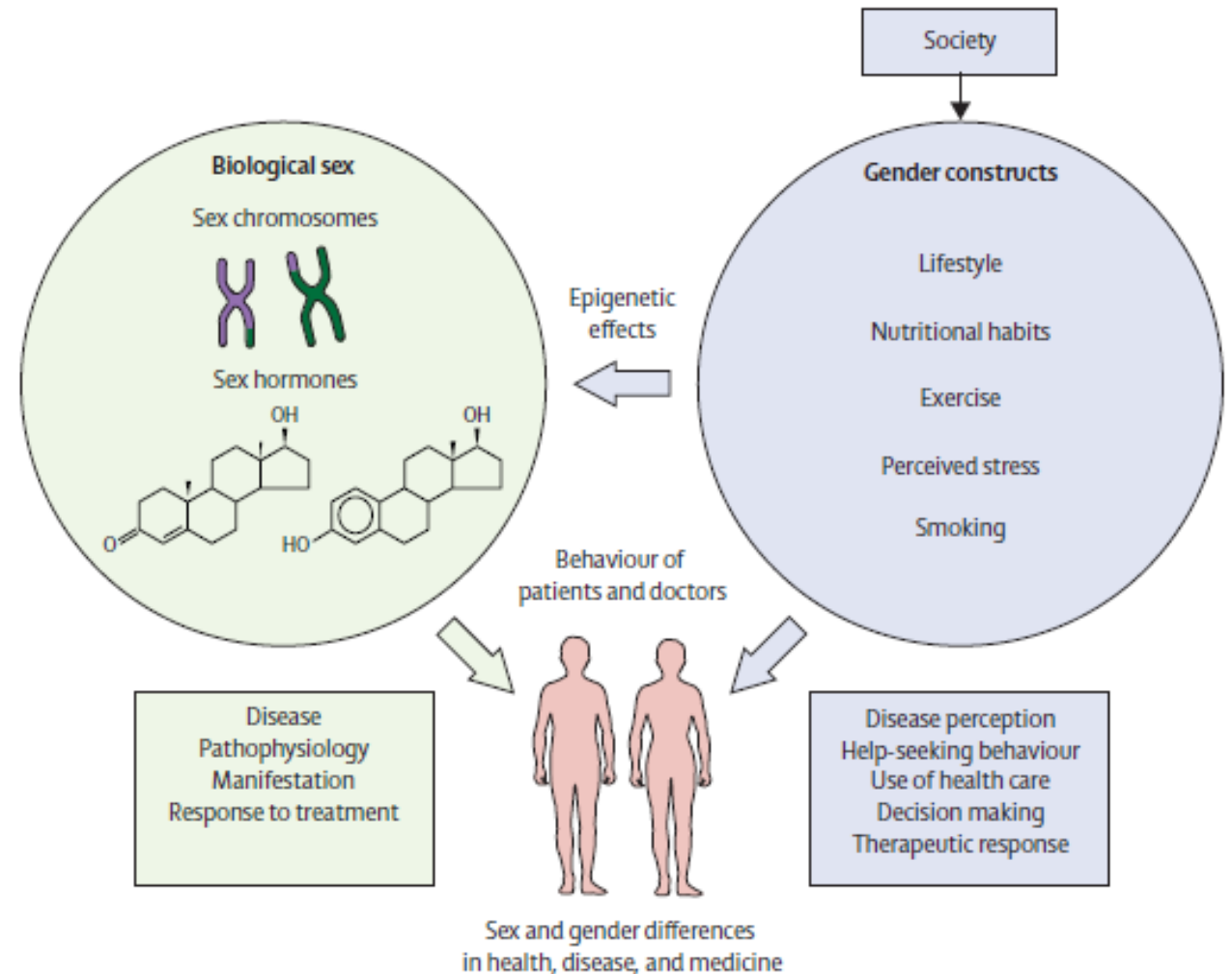
Riecher-Rössler A. (2019) Vulnerability and Protective Factors for Mental Health: A Rereading in Gender Perspective. In: Tarricone I., Riecher-Rössler A. (eds) *Health and Gender*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-15038-9_5

Interrelació entre sexe i gènere en salut (mental)

Factors biològics. Genètica. Hormones

Factors psicològics, culturals i socials que afavoreixen una vulnerabilitat diferent en el desenvolupament emocional social i cognitiu d'homes i dones.

Errors metodològics que amplifiquen artificialment diferències entre homes i dones. Sobrediagnòstic i infradiagnòstic.

Factors biològics: Diferenciació sexual cerebral

Mecanismes de masculinització cerebral (major vulnerabilitat masculina a trastorns del neurodesenvolupament):

Desequilibri excitació–inhibició

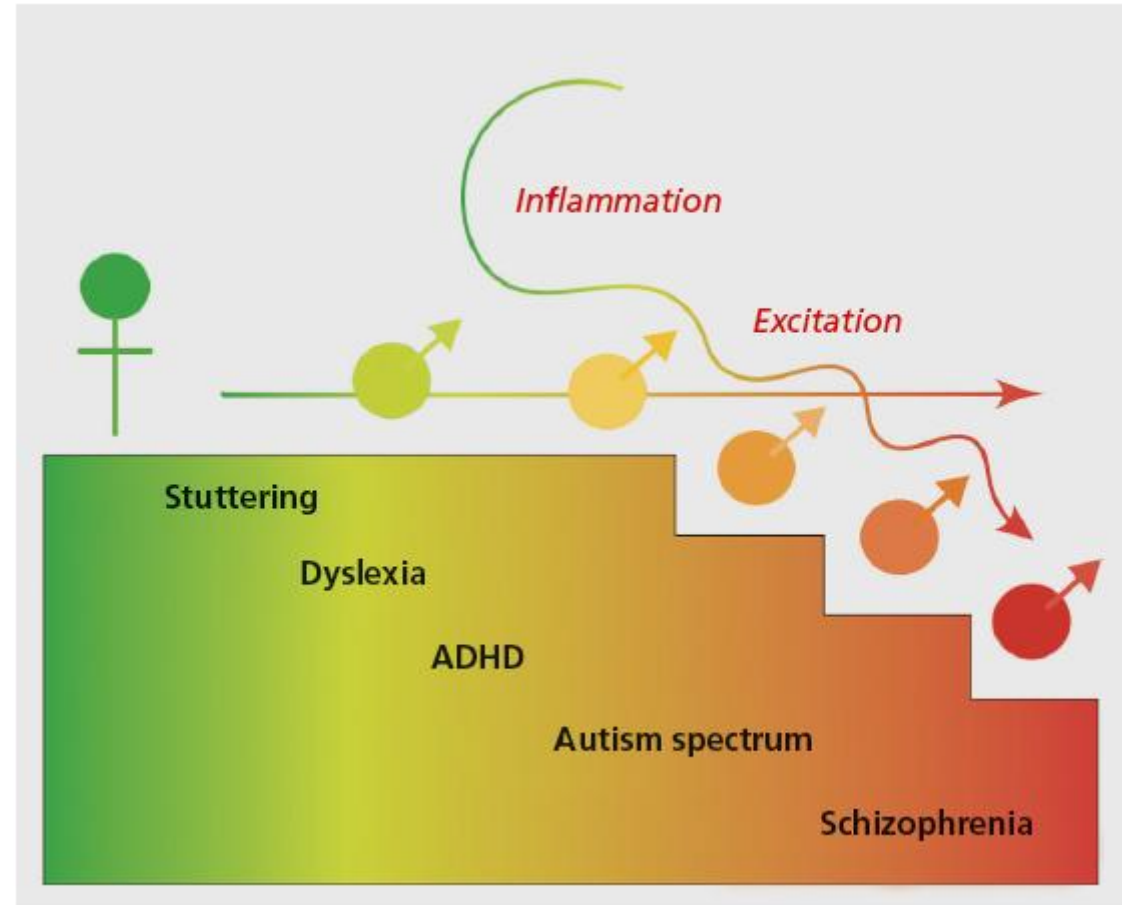
Més activitat d'astrocits.

Glutamat/GABA → predomini excitador.

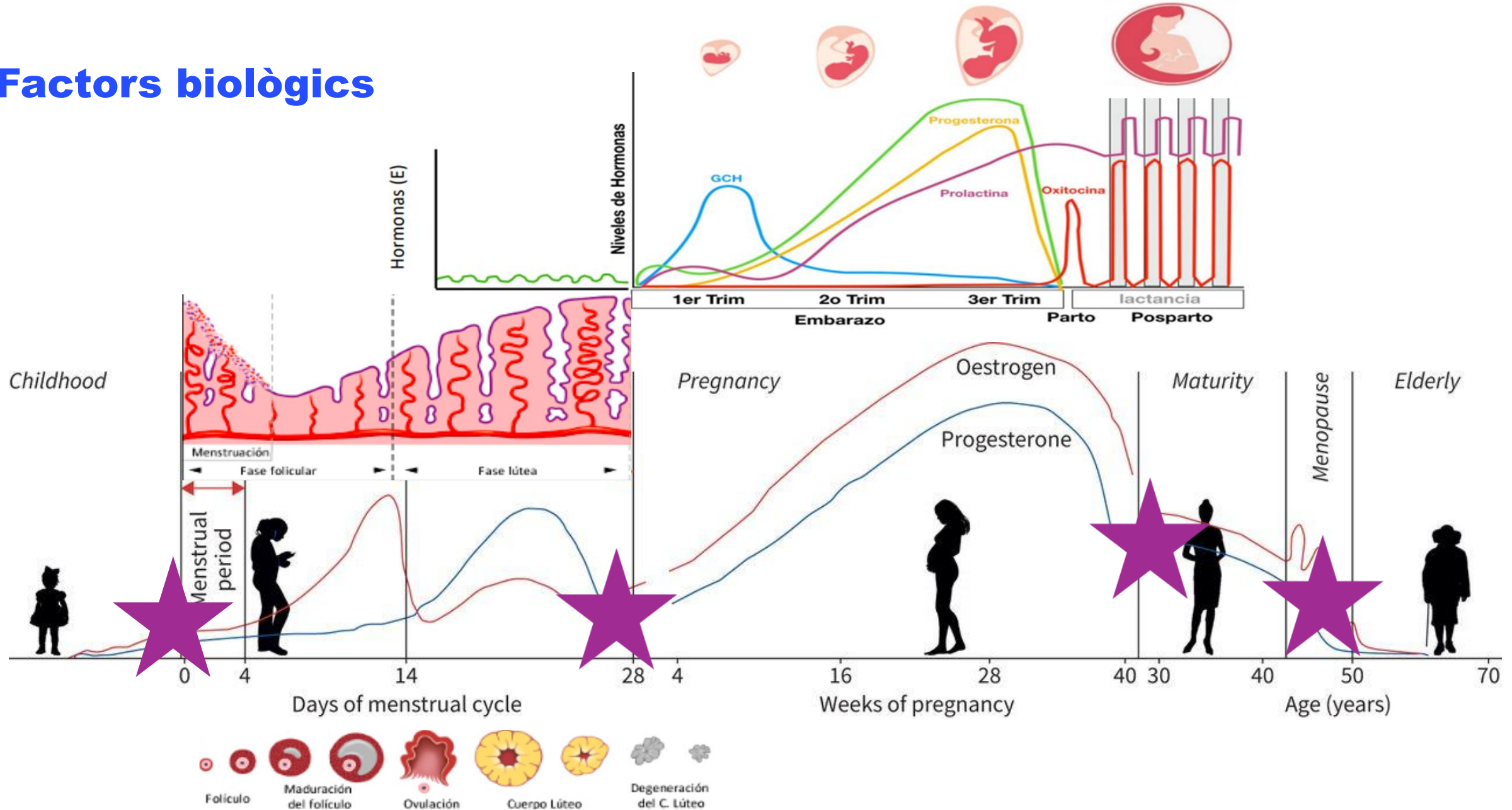
Més inflamació en finestra crítica

Més microglia activa.

↑ Prostaglandines i mediadors inflamatoris.

Factors biològics

El postpart és un dels períodes de més risc per a l'aparició o la reaparició de trastorns mentals, especialment greus.

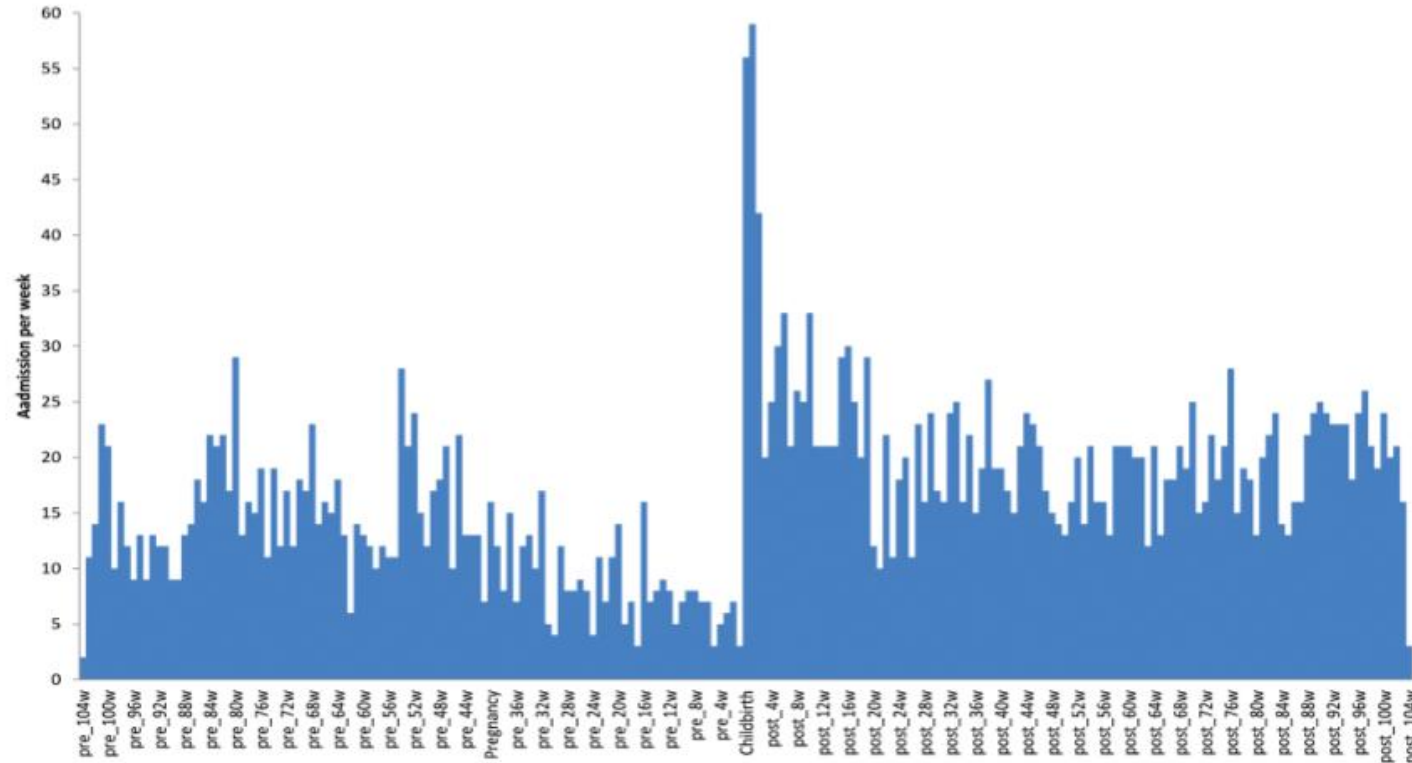
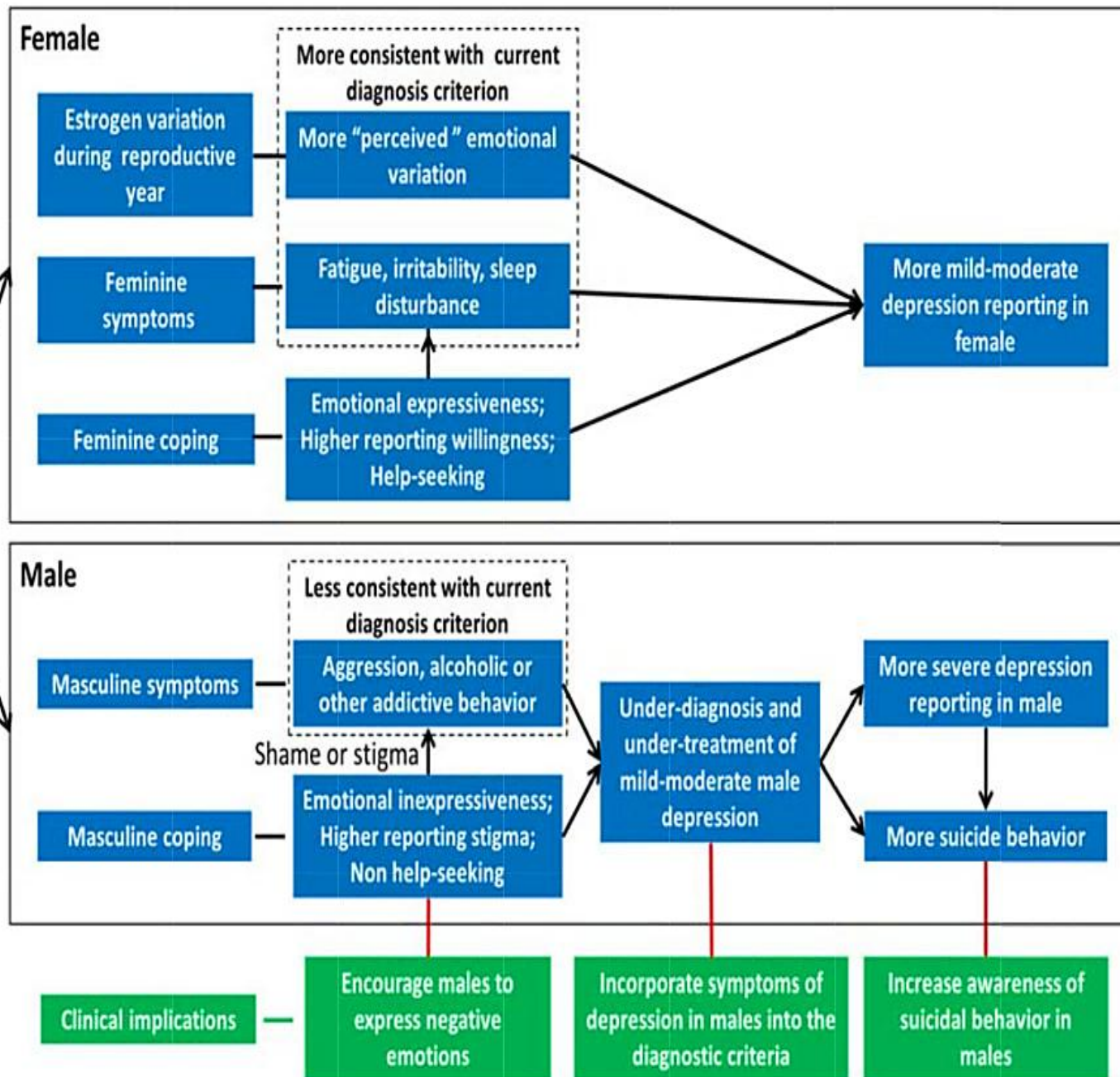

Figure 2 Admissions per week in relation to childbirth (all diagnoses).

En depressió

Gender differences in depression reporting hypothesis

Sobrediagnòsti en dones

Infradiagnòstic en homes

En esquizofrènia

DETECCIÓ I INTERVENCIÓ PRECOÇ

Disminuir la durada de la **psicosi no tractada** a partir de **detecció precoç** dels primers símptomes i signes específics de la dona

Millorar l'**accés** de les dones a l'atenció sanitària incrementant l'accés als equips d'intervenció precoç

Reduir el **biaix de gènere en la recerca** (incloure més dones, analitzar les dades per sexe,...)

ATENCIÓ A DONES AMB ESQUIZOFRÈNIA

TRACTAMENT FARMACOLÒGIC

Reduir els **efectes adversos** al tractament ajustant la dosi d'antipsicòtic i tenint en compte vulnerabilitats específiques en les dones

Millorar el **tractament de la psicosi resistent** considerant la prescripció d'antipsicòtics d'acció perllongada o clozapina

ALTRES TRACTAMENTS

Abordar els símptomes relacionats amb **el trauma** i fer **tractament psicològic**

Millorar la **salut i el benestar sexual i reproductiu**

Tenir en compte els **canvis hormonal**s i les fases de la vida i els efectes de les hormones sexuals en els símptomes i el tractament

Punts claus

- El sexe i el gènere són factors crítics en l'**epidemiologia, patofisiologia, clínica, evolució i resposta al tractament** de les malalties mentals.
- Cal passar d'un model reduccionista a un **model biopsicosocial amb enfocament de gènere i interseccional**, que inclogui:
 - història hormonal i reproductiva,
 - context de vida i violències,
 - treball de cures,
 - recursos i recolzament disponibles.
- En la pràctica clínica, els **homes** reben més sovint diagnòstics de **trastorns del neurodesenvolupament** i de **trastorns d'ús de substàncies**, mentre que les **dones** són diagnosticades més de **depressió, ansietat, TEPT i TCA**.
- Aquest patró reflecteix diferències biològiques i de presentació, però també **biaixos de gènere, normes de socialització i barreres d'accés** que poden portar a infradiagnòstic o a sobrediagnòstic d'alguns trastorns mentals.